

OTSUS

01.07.2015 nr 5.1-5/15-018

**Koondumisele nr 10/2015 aktsiaselts Aqua Marina/Aktsiaselts Lukoil
Eesti loa andmine**

1. Koondumine

01.06.2015 esitas aktsiaselts Aqua Marina (registrikood 10120426) seaduslik esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid aktsiaselts Aqua Marina (edaspidi Aqua Marina) ja Lukoil Europe Holding BV (Hollandi registrikood 33.301.733) 24.04.2015 ostu-müügi lepingu, mille kohaselt Aqua Marina omandab Aktsiaselts LUKOIL EESTI (edaspidi Lukoil) 100% aktsiatest.

Tehingu tulemusena omandab Aqua Marina valitseva mõju Lukoili üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 03.06.2015 ülal nimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on käesoleva koondumise osalisteks Aqua Marina ja Lukoil.

Aqua Marina on valdusettevõtja, kes kuulub füüsiliste isikute Andres Linnas (isikukood 36711122712) ja Antti Moppel (isikukood 36812252714) ühise valitseva mõju alla. Aqua Marina põhitegevusalaks on temale kuuluvate väärtpaberi- ja kinnisvarainvesteeringute haldamine. Aqua Marina valduses on tanklad (teenindusjaamad), mida ta välja rendib. Aqua Marina valitseva mõju alla kuuluvad OÜ Ribeerio, OÜ Velmares ja Vaplikodu Invest OÜ, kelle viimaste aastate majandustegevus ei olnud märkimisväärne. Aqua Marina omab 50% osalust äriühingus aktsiaselts Olerex ning selle ülejäänud 50% aktsiakapitalist jaguneb võrdsetes osades (25% ja 25%) Aqua Marina aktsionäride Andres Linnase ja Antti Moppeli vahel. Sellest tulenevalt on aktsiaselts Olerex (edaspidi Olerex) kaudselt Andres Linnase ja Antti Moppeli ühise valitseva mõju all ning seetõttu antud koondumise menetlemisel ja koondumisele hinnangu andmisel käsitletakse Aqua Marinat ja Olerexi ühe ettevõtjana.

Olerexi põhitegevusalaks on mootorikütuste jae- ja hulgimüük ning teenindusjaamades esmatarbekaupade müük, haagiste rent, toitlustamine, autopesu ning kohustusliku

liikluskindlustuse vahendamine. Olerexil on 50 täisteenindusjaama ja automaattanklat üle Eesti.

Lukoil on koondumise eelselt Lukoil Europe Holdings B.V. valitseva mõju all. Lukoili põhitegevusalaks on mootorikütuste ja sellega seotud kaupade jaemüük teenindusjaamade võrgu kaudu. Lukoili tanklate võrku kuulub Eestis 37 teenindusjaama.

3. Õiguslik hinnang

3.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste 2014. a käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2 Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 „Koondumise teate esitamise juhendi“ § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa.

Olerexi ja Lukoili tegevus kattub mitmel kaubaturul nagu mootorikütuse jaemüük, autopesu teenuse osutamine, määrdeainete müük, autotarvikute müük ning toidu- ja esmatarbekaupade müük. Olerexi ja Lukoili teenindusjaamade liidetud turuosa kokku ületab 15% üksnes mootorikütuse (bensini ja diiselkütuse) jaemüügi kaubaturul.

Muud kattuvad kaubaturud nagu autopesu teenuse osutamine, määrdeainete, autotarvikute, toidu- ja esmatarbekaupade müük on osaks laiematest kaubaturgudest ning hinnanguliselt on Olerexi ja Lukoili teenindusjaamade turuosa kokku alla 10% igal nimetatud kaubaturul ning koondumine ei too kaasa olulist mõju nendel kaubaturgudel.

Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse § 19 lg 1 mõistes on kütus pliivaba ja pliibensiin, lennukibensiin, petrooleum, diislikütus, eriotstarbeline diislikütus, kerge kütteõli, raske kütteõli, põlevkivikütteõli ja vedelgaas (edaspidi koos nimetatuna *mootorikütus ja kütteõli*), kivisüsi, pruunsüsi, koks ja põlevkivi (edaspidi koos nimetatuna *tahkekütus*), maagaas ning kütusesarnane toode. Käesoleva koondumise seisukohalt, võttes aluseks koondumise osaliste tegevuste kattuvust, vaadeldakse ainult autodes kasutatavaid kütuseid, milledeks on bensiin ja diislikütus (edaspidi mootorikütus).

Mootorikütuse lõpptarbijale müümine toimub peamiselt läbi teenindusjaamade, kus müüakse erineva oktaanarvuga bensiini ja diislikütust. Erinevad mootorid kasutavad erinevaid kütuseid, nõuded kasutatava bensiiniliigi või diislikütuse kohta on toodud auto kasutamishendis. Seega tarbimisomaduste poolest (nõudlus) ei ole mootorikütuse eri liigid omavahel asendatavad. Pakkumise poolelt on kõik mootorikütuse liigid esindatud samas teenindusjaamas. Antud koondumise ja selle mõjude hindamisel ei ole vaja eristada bensiini ja diislikütuse jaemüügi kaubaturgu (olguigi, et erinevad mootorid tarbivad erinevat kütust) või veelgi detailsemat jaotust, sõltuvalt bensiini oktaanarvust. Reeglina on kõigi mootorikütuste jaemüüjate kaubavalikus esindatud nii bensiin kui ka diislikütus. Seega käsitletakse antud koondumise puhul mootorikütuse jaemüüki ühtse kaubaturuna. Kuna erinevate kütusemüüjate teenindusjaamad konkureerivad omavahel üldisel mootorikütuse jaemüügi kaubaturul, on tarbijal võimalus valida neile sobivam pakkuja. Seetõttu on ühe jaemüüja teenindusjaamas pakutav mootorikütus tarbija seisukohalt asendatav teiste jaemüüjate poolt pakutavaga, mis omakorda põhjustab tarbijate vähese lojaalsuse ühe või teise mootorikütuse jaemüüja suhtes.

Mootorikütuse jaemüügi kaubaturule eelneb mootorikütuse hulgimüügi kaubaturg, mis antud koondumise puhul ei ole mõjutatud kaubaturg, kuna Olerexi ja Lukoili tegevus mootorikütuse hulgimüügi kaubaturul on marginaalne (koondumise osaliste hinnangul on turuosad vastavalt 3,22% ja 0,02%).

Võttes arvesse Eesti pindala suurust (vahemaad on lühikesed), kus erinevate teenindusjaamade piirkonnad moodustavad üksteisele järgnevate ja üksteisega kattuvate alade ahela, ning asjaolu, et konkurentsitingimused mootorikütuse jaemüügi turul Eesti erinevates piirkondades on sarnased ning kütuse jaehinna erinevus eri piirkondades ei ole märkimisväärne, on antud koondumise puhul käsitletud geograafilise kaubaturuna kogu Eesti territooriumi.

Seega on käesoleva koondumise puhul horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks mootorikütuse (autobensiin ja diislikütus) jaemüügi kaubaturg Eestis.

4. Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Mootorikütuse jaemüügi kaubaturu analüüsimisel ning kogu kaubaturu mahu määramisel kasutas Konkurentsiamet nii Statistikaameti andmeid „...mootorikütuse jaemüük 2013. aastal...“¹ kui ka analüüsis kümne suurema mootorikütuse jaemüügiturul tegutseva ettevõtja (kellele kuulub vähemalt 90% kogu turumahust) 2013. aasta majandusaasta

¹ http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=KM0104&ti=KAUPADE+JAEM%DC%DCK+JAEKAUBANDUSETTEV%D5TETES+TEGEVUSALA+%28EMTAK+2008%29+JA+KAUBAGRUPI+J%C4RGI++%28KVARTALID%29&path=../Database/Majandus/17Sisekaubandus/04Sisekaubanduse_majandusnaitajad/&lang=2

aruannetest tulenevaid näitajaid. Võttes aluseks Statistikaameti andmeid 2013. aasta mootorikütuse jaemüügi kaubaturu kogumahu kohta summas 627,4 miljonit eurot on koondumise osaliste turuosadeks Olerexil 21,6% ja Lukoilil 8,9%, mis koondumise järgselt moodustab ühise turuosa 30,5%. Konkurentsiameti mootorikütuse jaemüügi kaubaturu analüüsi kohaselt oli 2013. aastal mootorikütuse jaemüügi kaubaturul kümne suurema müügimaht Eestis 693,4 miljonit eurot, millest tulenevalt saadi koondumise osaliste turuosadeks: Olerexil 19,5% ja Lukoilil 8,0%, mis koondumise järgselt moodustab ühise turuosa 27,5%.

Kuna mootorikütuse jaemüügi kaubaturul konkureerivad omavahel rahvusvaheliste kontsernide tütarettevõtjad ja kohalikud ettevõtjad, siis ei oma koondumise osalised eelist majandusliku ja finantsjõu näol. Koondumine ei tekita ega tugevda turgu valitsevat seisundit mootorikütuse jaemüügi kaubaturul KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Olerexi ja Lukoili teenindusjaamade ühendamine toob endaga kaasa tugeva turuosalise, kuid mitte turgu valitseva seisundi tekkimise Eesti kütuseturul.

Suuremate konkurentide Statoil Fuel & Retail Eesti AS, AS Alexela Oil, Neste Eesti Aktsiaselts turuosad on märkimisväärsed (vastavalt 20-30% , 10-20% ja 10-20%). Lisaks nimetatud teenindusjaamade kettidele ja koondumise osalistele tegutseb kütuse jaemüügi kaubaturul suur hulk väiksemaid ettevõtjaid, omades ligikaudu 30% mootorikütuse jaemüügi käibest ning märkimisväärselt teenindusjaamade arvu Eestis.

Konkurentsiameti hinnangul käesolev koondumine ei mõjuta oluliselt konkurentsi ühelgi koondumisega mõjutatud ega seotud kaubaturul. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Koondumise osaliste positsioon kaubaturul ei võimalda neil tegutseda sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Arvestades Olerexi ja Lukoili osa koondumise tulemusel tekkivat turuosa mootorikütuse jaemüügi kaubaturul, konkurentide arvu, nende majanduslikku ja finantsjõudu ning teisi tegureid, ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

otsustan:

anda luba aktsiaselts Aqua Marina ja Aktsiaselts Lukoil Eesti koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsisteenistuse juhataja-peadirektori asetäitja